

Numărul 13. Oradea-mare 30 martie (12 aprilie) 1903. Anul XXXIX

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8. pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Muntele rătezat.*

Muntele și-acum ascunde
Între nourî fruntea lui,
Trăsnet când prin stânci pătrunde,
Dintre stânci și-acum răspunde
Vulturul-'ngrijat de puî.

Fiarele și-acum își cată
Sus prin codri adăpost,
Turme când pe culmi s'arată.
Înse vîrfu-î nici odată
N'o să fie cum a fost!

Oă pe munți, atunci, pe creste
Uriași trăiau cumplit,
Cu copii și cu neveste.
Dar nici unul azi nu este,
Toți fiind de mult periti.

Ici pe-un munte câte unul
Altul colo 'n pisc eră;
Când vorbiă, urlă ca tunul,
Când fugid pe culmi nebunul
Sub el locul tremură.

Noi le șcim Româniî toate
Că trăiam și-atunci pe aici.
N'aveam grija lor, nepoate;
Le păream prin vale poate,
Niște biete de furnici.

Și trecură vremi, trecură.
Uriașii puținței

* Rătezatul, unul dintre cei mai înalți munți ai Ardealului, în Hațeg. Are piscul par' c'ar fi rătezat. Tradiția lui e asta pe care-o povestesc.

Tot mai mult, mai mult scădură
Cei din urmă ce vîdură
Sfântul cer, îi șcim pe trei.

Pe-un flăcău și două fete;
Nimeni altu 'n lung și lat.
Ele umblaū nemângăiete,
Ură 'n sufletul lor dete:
Cui să-î fie el bărbat?

Prețul fu, ca 'n vremi trecute,
O cetate 'n munți la nori,
Care o va clădi mai iute.
Deci clădiră pe 'ntrecute
Mânioasele surori.

Dar în dimineata 'n care
Una gata își avea
Locul ei de apărare,
Ceealaltă 'n ciuda-mare
De pe-alt munte cum privă

Fier de plug luând în mână
Asvêrli spre zid cu el,
Și-a isbit așa păgână
Zidul cel de o săptămână
Retezându-l așa fel

Că și culme și cetate
Cu flăcău și fată 'n sbor
Toate-foast-ău spulberate
Și prin văi întunecate
Se 'nalță mormanul lor.

Ea, cea singură 'n viață,
Rise 'n hohot, plânse-acu
Și perî apoi prin ceață.

*Dintr'această dimineață
N'o șcim ce se mai făcù.*

*Noi Românii șcim aceste,
Că pe aici ne-aveam noi rost
Când trăiau Căpœni pe creste.
Multe șcim, căci multă este
Vremea de când șcim ce-a fost.*

*Veți pe-un deal acolo satul?
Dealul întreg e un mormânt:
Piscul ras din Rățezatul.
Moarta fată și 'ngropatul
Urias acolo sânt!*

Martie 1903.

G. Coșbuc.

Primii clienți.

Tea ușa tribunalului, pe când ecoul lugubru al Treutății omenesci urlă prelung în sala pașilor pierduți, în pragul uneia din secții, printre împriicinății cu fețele 'ngrijate, cari așteaptă să le vie rëndul, avocații părților, cu servietele la subțioară, stau de vorbă.

Unul bătrân, întreabă pe unul tinăr :

— Ei, merge „copilule“, merge ?

— Cum să nu ; azi pledez la trei secții — da' pe gratis.

— Nu-î nimic ; așa se 'ncepe, până te faci cunoscut. Ce, crești că eu am debutat altfel ?

— Cel puțin, ai apucat timpuri mai bune, intervine un al treilea.

— Noi o s'o isprăvim tot cum am început-o, adăogă un al patrulea.

— O amănăm „șefule“ ? le intrerupe convorbirea un al cincilea. Trebuie neapărat să fiu la 2 la Cameră, e deja 1 jum. Nu me lăsă ; nu te presintă și se aplică 151 ; ți-oiu face și eu vr'un serviciu.

— Fie, convine galantom „șeful“ pe când clientul, zăpăcit, nu poate pricepe amânarea :

— De ce să mai m'aducî pe drumuri, c'oane Vasile ?

— Dacă n'ai idee de drept, de ce-mî bați capul ? îi răspunde enervat membrul baroului. Nu se poate judeca procesul azi ; s'a aplicat art. 151 !

Clientul pleacă convins, conversația reîncepe :

— Ia istoriseșce-ne și noue debutul dtale, c'oane Vasile, trebuie să fie nostim.

— Vădut prin prisma amintirei, da ; pe-atunci nu mi se părea, inse, tot așa.

— Ei, cum a fost ?

— Cum să fie ? Într'o bună dimineață, imî iaș patalamaua de la universitate, depun jurământul de avocat dinaintea Curții de Apel, fac reclame pe la gazete, imî bat o firmă cât toate zilele la poartă, și aștept....

Aștept o zi, aștept doue, aștept noue, aștept doue-zeci și noue... nimic ! Începusem să cred că clientul e o invenție imaginară ; că așa ceva nu există. Sfârșitul lunei se apropiă, vedeam cu groază sosind termenul chiriei, visele mele de viitor începuseră să se risipească, când într'o dimineață, servitoarea m'anunță : „O doamnă“.

Eram încă în pat, nenorocitul ! Sar repede în picioare, me îmbrac pe nespelate, aranjez în luteală lucrurile de prin casă — am uitat să ve spun că n'aveam decât o singură odăe — me așed grav dinaintea biuroului, și ordon : „Să poftească“.

O doamnă înaltă, bine făcută, frumoasă încă, destul de cochet îmbrăcată, de și cam în vârstă, întră timid spunându-mî „Sărut mâna“. — „Vre-o mahalagioaică, imî zic, de sigur că are un proces de divorț“. O poftesc pe canapea, m'ășed și eu pe un scaun, răzimându-mî cotul de un cod, și foarte emoționat în fața primei cliente, o întreb : — Cu ce ve pot fi de folos ? — Am vădut anunțul dvoastre din „Universul“ și am venit... — Pentru un proces, de sigur, îi iaș vorba din gură. — Nu, eu sânt doica dvoastre, imî răspunde, privindu-me dulce.

Doica mea ! Mama doica mea, despre care au-șisem vorbindu-se atât, dar pe care, ea trăind la țară, n'o vădusem nici odată ! Ori ce formă dispăre ; o iaș de gât, o sărut, m'arunc în brațele ei, plâng ca atunci când me legăna să m'adoarmă. Elanul meu a 'ndușat-o și pe dēnsa ; iaș-ne pe-amēndoi cu ochii roșii de lacrimi. Vreaș să șciū amēnunțe din copilăria mea, din trista mea copilărie ; o 'ntreb cum eram, ce făceam, câte nimicuri, toate ! Fiecare cuvēnt al ei imî merge la suflet, me uit cu drag la ființa asta care mî-a ținut loc de mamă, care mî-a dat să sug laptele, sângele, o parte din viața ei. — „Vremuri grele a venit peste mine, maică, imî zice întru târziu, — Creditul ne dă afară din casă, bărbatu-meu a murit, băiatu nu poate să găsească de lucru să câștige o pânel

„Băiatu“ e fratele meu de lapte ; s'a gândit la mine biata femeie, a vădut că sânt avocat ; m'a cređut deja „om mare“ și-a venit s'o ajut. Nu șcie, naiva, că eu nu mî-am plătit chiria. — Ține doică, 20 de franci ; și mai dă din când în când pe aici...

Pleacă mulțumită — pe când entuziasmul meu a scăđut. Tot interesul !

Dar ce coincidență ! În nobila și dureroasa ei meserie, i-am fost primul client ; — mî-a fost prima clientă !

N'a apucat să iaș bine din curte, și servitoarea iar vine să m'anunțe : „Un domn“.

De-astă dată trebuiă să fie un client serios. Îl introduc, și tinerul sărăcăcios intrat, fără să se așede jos, începe : — Am citit „firma“ de la poartă și am venit... — Pentru un proces, îi iaș și lui vorba din gură. — Nu, pentru o recomandație. Șciū că sūnteți prieten bun cu secretarul Primăriei, și fiind că vreaș să solicite o slujbă... — Te-a 'nșelat cine ți-a spus ; nici nu-l cunosc. — Atunci, v'ăș rugă... dacă nu v'ăți supără... — Ce ? Spune mai repede... — Să-mî faceți bine cu câțiva lei. Nevătămea e bolnavă ; copiii imî cerșese pe drumuri ; de trei zile n'am mâncat.

Trebiă să-l refus fără explicații, nu-î așa ? Nu eră nevoie să-î spuî că nu mî-a călcat încă picior de client în casă. Lumea de ce te șcie mai tare, d'aia te respectă mai mult. Dar n'am mai stat să reflectez. — Dta nu veđi că eu sânt om sărac ? Altfel aș avea și eu un salon, unde să primesc, nu te-aș fi poțtit în odaia de culcare. — Atunci, cel puțin, v'ăș rugă pentru o păreche de haîne. Vreaș să me duc în audiență la dl primar, și mî-e rușine să me presint așa jerpelit.

Din întâmplare, aveam în dulap niște zdrențe. I le-am dat, și m'am despărțit și de al doilea client.

— Până acuma ved că tot dai, c'oane Vasile, îl intrerupe un coleg din grup, în hohotele celorlalți.

— C'onașule, hai că ne strigă, îl trage de haină un sătean care sosesce gâfâind.

— Stai la ușă, și când ei audî că te strigă, vino de me chiamă, îi răspunde distrat avocatul, urmându-și povestirea :

— Până acuma dam de milă, dar să vedeți pe urmă cum am dat.

Nu trecuseră patru zile de la primele visite, și primesc alta. Clientul eră de rëndul acesta un fost funcționar dat afară. Eră vorba de regularea unei succesiuni de vre-o 150.000 de lei. „Mi-a pus Dumnezeu mâna în cap“ me felicitam eu, pe când noul venit vorbiă ca din carte. Și după ce mi-a spus câte acareturi sînt, cum îi zice veduvei, unde șeade, a venit și la chestia bănească. „Cam cât o să cereți dvoastre pentru această afacere?“ Staui eu puțin și me gândesc, mai me 'ntorc, mai me suceso... În sfârșit me decid: „1000 de franci!“ — „C'oane Vasile, e puțin, ve cer și eu 25% pentru samsarlic... așa că nu v'alegeți cu nimic. Eu cred că 1500 de fr. nu e mult plătit. Jumătate din onorar înainte“. Firește că n'am zis nu. Am bătut palma, am convenit să se presinte a doua zi cu doamna, și l-am condus până la poartă.

De-abia închisesem ușa și-mi frecam mânilor de chilipirul neașteptat, când me pomenesc iar cu individul: „C'oane Vasile, eu zic că nu e bine să lăsăm lucrul de azi pe mâne. Dacă m'as repeđi eu chiar azi la Măgurele, să aduc persoana? Te pomenesci că-i bate capul alți samsari, și ne scapă...“ — Bine zici. Pleacă chiar acum. — Dar n'am parale de birje. — Uite, îți dau eu zece lei.

— Am priceput, strigară toți frații în cor. Și nu s'a mai întors nici un veduva, nici cu banii. A fost un pungaș, care te-a tras pe sfoară. Am pătimit-o și noi. Aștia sînt copoi, cari vènează inespriența debutanților.

— Așa flăcăilor; așa, ați ghicit, aprobă c'onul Vasile. Nici azi nu mi-a trecut necasul. Nu atât pentru cei zece lei, cât pentru prosteală. Finalul înse, a fost cu foc bengal. Tremuram încă de necas, când iar m'anunță servitoarea: „Un domn“.

Mărturisesc că pe acest al patrulă client l-am primit cu frică. — Pofțiți de ședeți. — Mulțumesc. — Am vedut tabla de la poartă și am venit... — Pentru un proces, îl intrerup, conform formulei. — Ba nu; pentru patentă; eu sînt perceptorul circumscriptiei.

De amănat, l-am amănat eu, nu-i vorbă, dar a doua zi mi-am și scos tabla de la poartă. Me ruinam!

— Moștenitorii lui Pirvu Marin! strigă aprodul din pragul secției.

— La revedere băeți! își ia remas bun c'onul Vasile, intrând repede în sala de ședință, pe când tinerii confrăți se respândesc.

Radu D. Rosetti.

Escursiune la Odessa.

Trenul care pleacă din București, gara de Nord, la 3.35 după amiază.

Intr'un compartiment de clasa înteu, înădușese strașnic înainte de pornire, dimpreună cu câțiva arēndași de moșie ale căror fețe pârлите de soare și de vânturi, contrastează cu luxoase îmbrăcăminte de culoare deschisă.

— Iată-me dar plecat în escursiune spre țara moscovită, lucru despre care tovarășii mei de drum n'au nici o șcire. Vorbesc despre grâne, de kile la pogon, de treerat și de lipsa de vagoane. Tocmai un inspector al căilor ferate le cade în mână. — Acesta, neștiind cui să respundă mai înteu, ascultă cu deferență și atențiune reclamațiunile făcute în mod glumeț ale unui avocat distins, deputat influent al partidului de la putere. Ba mai ascultă și plângerea doamnei că sînt insecte prin vagoane, din care causă, chiar de la început, ne-a presărat tot compartimentul cu praf insecticid.

Cu o bună viteză, trenul înaintează spre întinsele și productive lanuri ale Bărăganului. E un izvor de bogății; aud vorbindu-se mereu de sute de mii, de milioane de lei venit, de case somptuoase la țară, de cai superbî, de vite frumoase și de brânzeturi în felul elvețian.

— Sărulești, Ghimpați, Ciulnița. Rënd pe rënd, agricultorii mei se coboară de la locurile lor, și eu, din cunoștințele avute și făcute, me aleg cu doue invitațiuni de a petrece câteva zile la moșie.

Remân singur în compartiment. Stațiunile Elena, Fetești; seara vine. Prin lungi poduri de fer, trecem Borcea, bălți întinse ca niște lacuri, și în sfârșit Dunărea, pe podul măreț al cărui căpătuiu el a Cernavodă.

E noapte, pornim îndată înainte; conductorul imi zice că se află în tren vre-o 12 escursionisti cari merg la Odessa. Să vedem ce surprinderi ne rezervă Marea Neagră și care e numărul pasagerilor!

— Din înălțimea gării din Constanța ved, ce e dreptul, marea lină și netedă ca o oglindă, pe care luna par' că a întins o imensă naframă de argint; dar mai ved încă, că salcâmi din gară se îndoaie scuturați de un vânt puternic. Ce o să fie?

În port, vre-o mie de persoane înșirate în fața vaporului, „Principesa Maria“, și la intrarea vasului e o gloată zgomotoasă, de nu mai poți pătrunde. Cum, toată lumea asta pleacă la Odessa?

În curënd înse, după prima trimbițare a sirenei, lucrurile se lămuresc: multe persoane cari pleacă, sînt însoțite de 3—4 care nu pleacă și cari în sfârșit părăsesc vaporul, lăsând pe densusul puținii pasageri.

Puțini relativ, căci am aflat mai târziu, după întrebările comisiunei sanitare din Odessa, că eram eu toți 133, pe lângă 64 oameni din echipagiū. Între cei de pe cheu și cei de pe vapor, interpelări, glume, sub cari se ascunde oare care emoțiune, îngrijare, milă chiar pentru acei ce lasă pământul solid și sigur pentru a înfruntă în noapte un element perfid și periculos. Astfel mi s'au părut în totdeauna atingătoare aceste însoțiri la cheu pentru vapoarele cari părăsesc țermul.

În sfârșit, pe la 11 noaptea, după mai multe manevre, eșim din port; o rachetă luminează vėz-

duhul și urcă spre cerul senin. E din partea noastră un remas bun celor de pe uscat.

Valurile ne-au și luat în primire; ea ființe vii, din toate părțile, par' că aleargă în grabă spre vas, curioase și dușmane, se frâng de densul, dar îl saltă și-l leagă într'atât, încât cucoanele cărora la început li se păruse o glumă, prinse de ameteală, dispar de pe punte și se afundă prin cabine, unde aerul restrins le face de sigur să sufere și mai mult.

Pe paserela comandantului, partea cea mai înaltă a vaporului, ca un al treilea etaj de la cabine, dimpreună cu un alt domn, și pe când căpitanul e ocupat să arate marinarilor direcțiunea Nord-Est ce trebuie să o ia vasul, admirăm frumusețea nopții și Constanța plină de lumină ce puțin câte puțin dispare la orizont. Nu se mai vede decât cerul instelat și valuri argintate cari vin mereu spre noi.

Mișcarea a devenit serioasă; nu mai poți sta în picioare fără să nu fii aruncat în mod brusc de la un loc la altul. Bine agățat de rampă, caut să intru în vorbă cu căpitanul, acum mai puțin ocupat, întrebând, înveți mereu.

Dl Vasile Iorgulescu, încă tiner, e un om simpatie și foarte politic. Ofițer distins din marina militară, a primit temporar direcțiunea vasului „Principesa Maria”. Face pentru întâia oară drumul la Odessa. Carta nautică îi arată cu siguranță, calculând pe fiecare milă, direcțiunea ce trebuie luată.

— Am apucat eu un drum fără stânci și fără bănci de năsip, pe care o să-l țiu, adăogă densul sfârșind în mod glumeț!

De la o altă persoană aflu că serviciul maritim a încasat de la pasageri 5000 de lei; dar sunt și cheltueli. Se ard pentru acest drum de 357 de kilometre, dus și întors, 85 de tone de cărbuni cari costă aproape 3200 de lei; apoi plata personalului, taxe de far, de pilot, de ancoragiū, amaragiū și cheagiū. Câștigul e slab.

— Dar marea par' că devine și mai rea. Oscilațiunile vaporului neîncărcat cu marfă, devin mai însemnate. Imposibil de a mai umbla pe punte, unde, dealtmintearea, nu mai e nimeni în picioare. E l și jum. din noapte; de atâta clătinare, în sfârșit me doare puțin capul și nu me simt prea bine.

În cabină nevoind să me cobor, me anin cu peptul apăsător de un bastinagiū, lângă un catart, și, cu capul gol în vânt, privesc cum lucrarea omenească, acest vapor de 4000 de cai putere, care e un ideal de tehnică, eleganță și confort, pare o jucărie neînsemnată în fața naturii. Valuri puternice aci îl saltă, aci îl culcă într'o parte și alta, de ai crede că se răstoarnă din toată mărimea lui. Numai 35 grade de înclinare, pe când abia la 45, apa intră în vapor; nu e mult pentru marinari, dar destul pentru toți acei cari acum, pe bord, zac în suferință. Pot ei să geamă fiecare în colțul lor; nu se aude decât durduitul mașinei și, pe de-asupra, neîncetatul sgomot al valurilor cari, cu invoiala naturii întregi, par că spun, după vorba lui Hugo, de vecinicul Dumnezeu!

Visez eu, mai în picioare, mai răzimat pe o bancă, mai deștept, și mai adormit; merg în fine să me culc pe la 4 de dimineața, și pare să me fi odihnit până pe la 7.

Marea e acum mai liniștită și soarele e peste tot. E o splendoare: pe unde te uți, cer luminat și valuri aurite.

Sus în salonul de clasa I, numai câteva per-

soane, dintre cari cunosc prea puține. Cu vorba, cu plimbarea pe punte și cu dejunul care e bun, vremea trece. Zărim coasta: pământul rusesc, de care puțin câte puțin ne apropiăm, iar pe la 12 și jumătate din amiază, intrăm în magnificul port al Odesei și... stăm pe loc.

— Chiemări de sirenă pentru pilot, alte chemări pentru comisiunea sanitară. Sosește cel dintăi, sosește pe un vapor și cea de a doua. Un doctor înalt și cu ticuri nervoase la mână, un funcționar în costum militar, cu tunică și șapcă albă, un adevărat tip rusesc, blond, cu figura încrunțată care notează sever și bănuitor; apoi un interpret simpatic, dl Schwamberg, al cărui nume l-am reținut, căci mai în urmă a fost amabil pentru escursionisti, și în fine, doi soldați iar în alb.

Întrebările nu mai conțin: e un lung interogator, și căpitanul nostru, care le răspunde, are aerul unui vinovat. În sfârșit, după manevrele de ancoragiū și amaragiū, cari țin aproape o oră, ne alăturăm de chei.

— De mult vedusem într'acolo un grup de persoane ce păreau că ne așteaptă. Îndată ce se pune șela și un covor pe densa, un domn înalt și brun, cu cravată albă, dl Denisevici, ajutor de primar, se urcă pe vapor, ne urează bună venire pe pământul rusesc, și se pune la dispozițiunea noastră, spre a ne arăta orașul. E însoțit de dl Petre Mavrogheni, consulul român, cu familia, de un domn plin de decorațiuni, care e reprezentantul ministerului afacerilor streine, de dl Serge de Praksine, consilier de stat, însărcinat de către guvernatorul contele Schwaloff, ca să ne primească și să ne conducă; apoi un comisar dl Nicolae Pogrebnoy și câțiva rezidenți români din Odessa. Pare că un ordin special al ministerului de interne, ca să fim bine primiți, e cauza acestor politeți.

Ele încep de fapt, prin invitațiunea de a ne transporta gratis până la bulevard, partea de sus a orașului, în droșcă.

Trebuesc vedute aceste trăsurii joase și fără răzămătoare, unde abia pot sta doi inși și încă cu mare băgare de seamă ca să nu cadă pe spate sau în lături, de pe perina strimțată și tare, învelită cu stambă. Unde mai poți, că în timp de ploae, te udi până la oase.

E caracteristic tipul birjarului (isvosic), cu barba și pletele lungi, cu pălăria de păslă de o formă particulară, suioasă și prăpădită cu halatul lung de pânză albastră, încins cu o curea veche încrustată cu bucățele de fer.

Îl ved încă pe cel ce mi-a luat 70 de kopeici la bulevard, căci munificența municipală, poate din neînțelegere, nu s'a arătat; îl am dinaintea ochilor pe acel ce urmăria cu înverșunare pe unul dintre noi, mi se pare un cărciumar din calea Rahovei. Îl acuză că i-ar fi dat o rublă falsă, și cu toate negațiunile lui, se agăță de densul și disperat chemă într'ajutor pe toți trecătorii.

Pe la 5 ore, dnii Mavrogheni, Praksine și Denisevici, vin să ne ia de la cafeneaua bulevardului, unde am și făcut o primă experiență, că rubla, în Odessa, ține locul francului în București. De astădată, ni se dă într'adevăr gratuit tramvaiul, nu inse și trăsura, până la Liman, o localitate balneară lângă Odessa.

Tocmai în grădina băilor e o serbare de bine-

În duminca Florilor.

facere. Doue musicî militare, un elegant restaurant de care cei mai mulți nu se apropie, un balon de hârtie, confetti și flori de cari iar cei mai mulți se depărtează, cu tot apelul grațios al tinerelor dsoare ruse care-î invită în limba română: Pofțiți floricele! Se parește romunește!

Desilusiune!

A doua zi, tot prin amabila atențiune a dlui de Praksine, comisarul Pogrebnoy ne duce să vizităm orașul, care e într'adevăr foarte frumos.

Nu o să me apuc să-l descriu cu ajutorul lui Baedecker, pe care nici nu l-am la îndemână, dar pot spune că toată partea de sus se poate compara cu orașele cele mai civilizate și moderne. Strade lungi, largi și foarte curate, ce de fapt sînt bulevarde cu clădiri mărețe, se tae în unghiuri drepte atît de regulate, încât lesne le confunzi. Apoi statui: Caterina II fondatoarea Odesei, Richelieu, care a infrumusețat-o, poetul Puschkin, generalul Voronoff, etc. Bisericii împunetoare, unde am admirat bogatele ornamente și vocile frumoase ale preoților. Poșta, foarte cochetă, Bursa, clădire prea elegantă care servă și pentru concerte și baluri; halele foarte ordonate și curate, și, în fine, Opera, monumentală, pe care o vizităm cu deamănuntul sub conducerea mereu amabilului dn de Praksine, secundat de intendentul teatrului dl Boriatsinsky.

De asemenea, seara, la Petite Fontaine, o localitate la marginea mării, petrecere plătită în comun, cu lăutari români și dăntuitoare ruse. Aci s'au rădicat toasturi și s'au cântat imnurile naționale ale celor doue țeri.

A treia zi, amănându-se plecarea din cauza timpului reu, mai vizităm Muzeul dimpreună cu dl Mavrocordat, directorul, ne esplică foarte deslușit antichitățile romane, elene și egiptene, colecțiunea istorică a rublelor, de la cea dintîiu, care a fost o bucată lunguiață de argint, conferind posesorului ei titlul de nobleță, până la cele de astăzi. Apoi bustul de marmoră al unui rege al Poloniei, bijuterii antice și altele.

Cu această vizită s'a sfîrșit oficiala urbanitate a autorităților ruse. Până la sfîrșit nu s'a desmințit distincțiunea și delicatetea dlui de Praksine, reprezentând pe contele Schuvaloff, guvernatorul Odesei.

Retrași de cu seară în vaporul nostru căci trebuia să plecăm a doua zi, la 4 de dimineață, nu mai vedem atâtea ș-atâtea tunică și șepe albe, purtate de militari, polițiști, de cel mai mic funcționar și de ori cine. Ba ce zic?

Plecați pe la 7 dimineața, din cauza formalităților greu de indeplinit, pe largul mării acum liniștită, le ved de odată iar aparînd. Cea mai mare parte din excursioniști și-a cumpărat asemenea șepe albe, și iată pe punte, de colo până colo, o mulțime de ruși improvisați, cari ne aduc aminte de cei adevărați...

O zi splendidă, pe o mare admirabilă; masă, conversațiune animată și musică la piano. Pe la 8 seara vedem lumina Constanței și, la 9 tocmai, acostăm la port, în mijlocul uralelor imensei mulțimi de pe chei:

— Ura! ura! Bravo Iorgulescule! că v'ați întors cu toții sănetoși!...

M. Cohen Linaru.

I u d a.

Înînd pomenește Romînul pe Iuda în injurătură nu pomenește pe Iuda care a vîndut pe Christos, ci pe diavolul care credem că a îndemnat pe Iuda ca să-l vîndă. Iuda ca om pămîntean nu este întru atît vinovat cu vinderea lui Christos, deoarece Mîntuitorul Christos a trebuit să fie vîndut, chinuit și restignit pe cruce ca să se îplinească scriptura.

Că tocmai Iuda l-a vîndut pe Christos, nu putem șei care e adevărata cauză, poate așa i-a plăcut lui Dumnezeu-Fiul ca Iuda să fie vîndătorul. Iuda n'a mers să vîndă pe Christos până ce Christos nu i-a întins bucătura zicînd, că acelui ce-i va întinde bucătura, acela il va vinde. Deci nu avem să ne indoim în credința lui Iuda față de Christos.

Dacă întindea Mîntuitorul bucătura ori căruia dintre apostoli, să zicem lui Petru, atunci Petru îl vindea, dar fiind că a întins-o lui Iuda, Iuda l-a vîndut. Nu numai că nu trebuie să ne indoim în credința lui Iuda față de Christos, dar trebuie să-l privim de unul dintre cei mai credincioși apostoli alui Christos.

Ceea ce a zis Mîntuitorul Christos a trebuit să se întemple. Ce autoritate ar fi avut Christos-Dumnezeu, dacă Iuda nu ar fi luat bucătura? Mîntuitorul Christos a întins lui Iuda bucătura zicînd, că acela căruia va întinde bucătura, acela il va vinde. Iuda a luat bucătura și după cum a zis Mîntuitorul Christos așa a și făcut, adevărat s'a dus și l-a vîndut.

De ce nu s'a dus Iuda să-l vîndă pe Mîntuitorul Christos înainte de ai tinde bucătura? Că nu s'a dus înainte de ai tinde bucătura, Iuda rămîne curat ca raza soarelui. Fost-a Iuda amăgit de diavolul ca să vîndă pe Mîntuitorul? În cazul acesta, Iuda ș-a luat rîsplata dreaptă — s'a spînzurat.

Iuda din biblie, ori a fost vinovat ori nu cu vinderea lui Christos, dar Romînul nu pomenește pe Iuda, ci pe diavolul care a îndemnat pe Iuda ca să vîndă pe Christos!

Iosif Stanca.

Cugetări.

Primește *critica* ori căruia,
Dar fii sever când vezi că-ți vine
O laudă, căci pe aceasta
N'o poți primi de la ori cine!

Autori furați de alții, pentru ce v'ați plînge oare?
Nu șeiți că, păduri din care nu se fură, n'au valoare?

Din toate amăgirile, —
Mreji fine-ale cuvîntului, —
Mai uricioasă, singura
E cea a simțimentului!...

Oamenii sînt accidente, în a Firei rînduială,
Și, de-asemenea nimicuri, Ea nu ține socoteală.

Din tot ce se încredințează
Încăpătoarelor ogoare,
A sîngelui martir jertfire
E cea mai grabnic roditoare...

N. Rădulescu-Niger.

Lexiconul cuvintelor

intrebuințate de săteni 'n cercul Beinș și Vașcoiu.

„De prin sate adunate
Și iarăș la sate date.“

1. Hiraret = sfadalnic (certăreț.)
2. Ponceșce = se uită strimbiș, saū (il ponceșce, împinge innapoi.)
3. Oseste = il înțelepțește (învață.)
4. Corbicios = zimbrit (lacom.)
5. Tyurbă saū intyurbă = face ceva din mai multe bucăți, d. e. intyurbă sania că începe a ninge.
6. Habită = zdrență, vesmēt slab. Rizar — zdrențar, zice doina :

Scuturāse habițele,
Pe subl toate lavițele,
Scuturāse și pe mine
Scuturā-se dracu 'n tine!

7. Horhon (horhun) = cap familiar. Se zice 'n doina :

Când „horhonu“ nu-ī acasă
Pruncii toți șed după masă;
Iar horhonu de soseșce
Pruncii șed ca de poveste.

8. Poclet = hunțut — fals, unguresc. hamis.

... de trei palme lat 'n pept,
Înse-ī bai că-ī prea poclet!

9. Lăieț = țigan, corturar.
10. Cioroiū = țigan în general.
11. Tyorbă = care nu vede bine, miopului i zice: tyiorb, tyoarbă și — chioară.

„Uitāse nana „chioris“
Cum aș fi eū hidediș . . .“

12. Ciotlogar = îi zice românul sătean, celor ce poartă haïne negre. Unii îi mai numesc pepi, ciorăhanță, hoășce, negreață, zdrențari. Ei și la diregători le zic aceste epitetete :

„Vin pepile în potop
Și ne ie ce avem pe loc,
Și din casă și din sură,
Nu ne lasă-o bucătură . . .“

alusiune la esecutoriū de dare.

13. Oamenī cu clonț de fer — diregătoriū cu penele de scris.

14. Totaice = pilarițe (cofăriță.)

15. Șolomandra (solomandră) nevastă frumoasă (chipeșă) 'nmărgălată, țurgălată ; doina :

Mărgălată, țurgălată
Mere seara la poiată,
Să dee fēn junincilor —
Și guriță pruncilor.

Fetele și nevestele de pe sate întrebuințează multe mărgele — și degetare la grumazi — cari dau un fel de clopoțire — de aici le zice: Mărgălată, țurgălată.

16. Ciorobie = orbie (miopie.)

Mănăcete ciorobie
Ca și pe Cercel* robie . . .

* Cercel un hoț renumit prin anii 1870, în 1879 împuscat prin comisariul polițial Curtescu la Tărcăița, pentru care mi se pare a fost premiat.

17. Vicol = furtună, tempestată, vișcol.

18. Tapțur = aplicat când sdravie cutare.

19. Gad = urlă gadu (paseri, saū sēlbătăcitori cari se abat spre pradă.) Și mai zice gad și la diregătoriū care încasează dare, iacă doina :

Urlă gadu, vin cu caru
Ducu-mi toate, lasă amaru,
Ducu-mi haïne, duc bucate
Me lasă goluț de toate . . .

20. Burhije = vultur.

21. Horișcă = răchiū, vinars.

„Horire-aș, horile-mi plac,
Când horișca mi-ī 'n cap.“

22. Zamă de bitușe = rachiū puturos.

23. Hadabiră = bitușe.

24. Schiră = bitușe rea.

25. Hotope = gropi, drum gropos, stricat.

„Merg nuntașii tot cântând,
Prin hotoape tot picând . . .“

26. Caciōr = fațarnic.

27. Lihuz = animal marșav, sec, hitioan. — (Fără carne.)

28. Ciroctire (țircotire) = mulge.

29. Hodoroșce = zice voarbe neînțelese, ungușce = motyog.

Protopopul de pie memorie Vasilevici, zice unuī om cu ocașiunea visitării sale prin comune. Mēi Ioane, am auđit — și ț-a mers vestea că șcii suduī (injură) reū. — Ian suduie una.

Ioane nostru începe după multe rugări :

Hodorogescă dracu în tine, cum hodorogesc ciuberele pe o sută de cai la moți, când urlă pe „curbelit“ 'n jos...

30. Tăpălagă = stupid (együgyü.)

Bărbatu mi-ī tăpălagă,
De nimică nu-ī de treabă,
Numa de-a fi ciuhă 'n grăt,
O sērmanul meteleū!“

31. Meteleū = habauc, nătânc.

32. Styros = tare (vêrtos) (edzett.)

33. Pogan = vrednic (virtos,) om cu virtușie.

34. Tăpăramă = cauza.

„Am cu bade-o tăpăramă
O să-o deslegăm la toamnă.“

35. Fleancurī = minciuni nebasate.

36. Birfele = voarbe goale, fără rost.

Birfelele cui îi place
Om de treabă nu se face.

37. Matura = bătrână (fată bătrână) se zice și despre boi :

Place-mi boiī cei maturi
Că șciū umblă pe-arături . . .

38. Lindră = nevastă închinătoare spre dragoste streină.

39. Liura (liură) muere purtătoare de minciuni.

40. Buholt = ruptură de nori, tempestată mare.

Coadunate din popor de

Teodor Oneia și Vasile Sala.

* Curbelit, o parte de munte din munții Bihorului. (Loc reū prăpăstios.)

De la București.

Distrațiuni multe. Artiștii străini și arta română. Deficitul Teatrului Național. Regina Elisabeta și curtea sa. Distincțiunea părintelui S. Fl. Marian. Dl. Tocilescu despre Roma.

În aceste ultime săptămâni ale postului mare, pare că toate artele își incoardă puterile spre a oferi lumii bucureștene plăceri cât de mari și spre a da asupra pungii tuturor un asalt cât de strasnic. Reprezentațiile teatrale, concertele, conferențele literare și tot ce atrage obștea, se părădă neconținut desvoltând tot farmecul lor, încât de multe ori este greu să alegi unde să te duci.

Abia s-a încheiat stagiunea opera italiană la Teatrul Lyric, iară la Teatrul Național altă operă italiană, iară la Teatrul Lyric a deschis o serie de opere slave artiștii operei boheme din Praga. La Ateneul Român apar una după alta diversele stele musicale, dând câte un concert două, afară de concertele simfonice cari urmează regulat în fiecare duminică. La teatrul Dacia s'a deschis sezonul de primăvară cu opereta română, dar s'a și sistat repede, poate pentru că încă nu e destul de mare căldura — sprijinului. La Liedertaffel se dau concerte internaționale și românești. Iară circul rusesc, în care o domnișoară îmblânșește zece lei, umple păreții capitalei cu afișuri chilometrice.

În acest Babylon al distrațiilor de tot felul, fiecare își alege partea care stă mai aproape de sufletul său. Și pretotindenți vezi lume multă, căci în orașul lui Bucur toți vreau să trăiască vesel. Câți artiști străini vin aici, toți se întorc cu punga plină. Numai celebra noastră Agata Bârsescu a fost nevoită să-și întrerupă debutul, căci nu s'a încassat nici macar speșele serale; numai Teatrul Național rămâne trist, căci — precum aud — s'a închis stagiunea cu un deficit de 70.000 lei.

Care este cauza acestui rezultat deprimător, nu șeiu; cu atât mai puțin am competența d'a face critica conducerii, căci nu sânt aici decât de trei săptămâni și astfel n'am avut prilegiul să pot cunoașce deplin secretele culisșelor.

În mijlocul indiferentismului cu care o mare parte a societății întimpină stăruințele de artă română, regina Elisabeta apare ca un far luminător, care atrage, încuragează și sprijinește toate talentele.

Nu vine la București un artist, ca regina să nu-l poftescă la Palat să cânte și să-și afirme talentul. Condescendența suveranei de multe ori merge pân' acolo, încât îi acompaniază la pian. Se înțelege, că aceasta amabilitate caldă face impresiunea cea mai plăcută asupra tuturor. Artiștii și în cazul dacă n'aŭ prea fost sprijiniți la concertele lor, duc cu sine mângăerea dulce că aŭ avut onorul să cânte la regina.

Amatoare entusiastă a muzicii, Maj. Sa nu lipsește de la nici unul din concertele mai de frunte, atât ziua, cât și seara; petrece cu atențiune încordată toate piesele, aplaudează cu entusiasm și adresează cuvinte de încurajare artiștilor.

Mai de multe ori pe săptămână poftescă la palat dame și domni din societate, spre a asistă la niște audițiuni musicale foarte delicioase, în cari auneori însaș cântă la pian.

La reprezentațiile operei de celebrități apare regulat și nici odată nu lipsește când la Teatrul Național se joacă câte o piesă nouă sată se organizează vr'un festival.

Într'aceea își urmează neconținut lucrările literare; scriind bucăți originale și traducând legende și basme românești în limba germană.

O regină-poetă căreia te inchini cu devoțiune binesimțită și feliçitezi țara care o are în fruntea ei.

Condescendența afabilă a Maj. Sale s'a manifestat zilele trecute într'un fel foarte încântător. Sâmbătă seara eram poftiți cu nevastamea la masă la dl și dna Maiorescu, dimpreună cu câțiva membrii de la Academie și alții. Dna Bengescu, damă de onoare a reginei, sora dnei Maiorescu, a venit de-adreptul de la curte, aducând și un caet legat, pe care l-a presintat părintelui S. Fl. Marian, distinsul membru al Academiei, cu următoarele cuvinte:

„Regina aflând că astăzi voiți luă masa aici împreună cu dta, m'a însărcinat să-ți predați acest caet, care conține traducerea unei legende populare publicate de dta, tradusă de Maj. Sa în limba germană“.

Harnicul nostru folklorist a primit caetul cu vedită emoțiune, anunțând că se va prezentă Maj. Sale spre a mulțumi aceasta înaltă distincțiune.

Într'aceea caetul trecu din mână'n mână. Scriitura bărbătească a reginei-poete, cunoscută de toți, atrăgea totuș interesarea tuturor. Eră legenda „Cucul“ tradusă în niște versuri pline de frumuseți.

Și mi-am zis: Ce fericit e neamul, a cărui regină are un suflet atât de nalt!

La Ateneul Român conferențele literere urmează strună de două ori pe săptămână, joia și duminica; afară de aceste se țin și altele în zile libere.

Dl Gr. G. Tocilescu organizând excursiunea la Congresul latin din Roma, dă în folosul acestei întreprinderi o serie de trei conferențe.

Prima din aceste s'a ținut mercuri la 19 martie v. (11 aprilie n.) Cu ocașiunea aceasta a vorbit despre Roma și monumentele sale. Conferențiarul a accentuat, că după excursiunea la Atena din toamna trecută, unde Românii aŭ vedut monumentele vechei Elade, cea întreprinsă acum în Italia este continuarea cea mai potrivită pentru studii artistice. Italia este țara cea mai bogată în momente de arte, unde la tot pasul ne întimpină urmele gloriei antice. Italia a fost patria vechei civilizațiuni classice, unde noi Românii ne ducem cu dragoste deosebită, căci ne ducem la obârșia noastră.

După aceasta întroducere bine simțită și pronunțată cu multă căldură, conferențiarul făcu istoricul fondării Romei, schițând peripețiile prin cari a trecut din secol în secol. Arată ce a remas din luptele veacurilor, monumentele de artă, clădirile imponente, templele sfinte și alte rămășițe classice.

Apoi se stinseră lampele și cu proecțiunii elec-

trice bine reușite, prezintă principalele obiecte de artă, lămurindu-le prin explicațiuni istorice și archeologice.

În fine a cetit o scrisoare a lui Goethe despre Roma și a zis că dacă Românii trecând pragul Romei, vor fi întrebați „Quo Vadis?“ ei să răspundă:

— Vinim la mama noastră, la mama gîntei latine.

Un vifor de aplause sublinia ultimele cuvinte, după cari conferențiarul a fost felicitat călduros de toți cunoscuții săi.

Iosif Vulean.

Tot din viața lui Eminescu.

— Eminescu, continuă dl R..., pe când scriea la „Timpul“, ședea cu locuința chiar în cuprinsul Clubului conservator din Calea Victoriei...

— Ce case?

— Casele Strat. Vine cam în dreptul Călei Griviței.

— Cam așa.

— Într'o seară de vară, pe la ora zece, me duc la o grădină unde eră răcoare și bere bună, în Calea Griviței...

— Waldemar?

— Waldmar... Da.

— Frumoasă grădină.

— Frumoasă.

M'aseș la o masă și comand ceva. Până să-mi aducă chelnerul consumația, imi arunc ochii prin pregiur și ce ved? La o depărtare de vr'o douăzeci de pași sta Eminescu. M'am uitat la el și s'a uitat la mine. Eră îmbrăcat cu cămașa de noapte, cu o jachetă pe d'asupra, cu pantalon; dar în papuci...

— De ce?

— Nu putea să sufere ghetetele... Îl dureau picioarele.

— Și când te-a vădut?

— A început să riță... Eū priviam la el, el ridea. Am stat așa vr'o zece minute...

— Venise de la Club în papuci?

— Da. Dacă am vădut că nu vine la mine, m'am dus eū la masa lui.

— Ce a zis?

— Par' că s'a trezit dintr'un vis. A deschis ochii mari la mine, el atunci me vedea!

— Nu rîsesse la tine?

— Nu. Rîdea singur.

— „Ce faci, dragă R...?“ me întrebă el.

— Bine, Miha! Dar de ce rideai tu așa?“

— De ce rideam!“

— „Me gândiam la ceva“.

— „La ce te gândiai?“

— „Uite la ce. Când am fost la via lui Ion Creangă, de lângă Iași...“

— Da.“

— „Ne-a adus dulceată...“

— Ei?“

— „Și în loc de apă, cum se obicinuește la dulceată, șei ce ne-a dat?“

— Nu șei.“

— „Ne-a dat câte-o oală cu vin!“

— Cum se poate!“

— „Ha! Ha! Ha! Câte-o oală cu vin!... Ha! Ha! Ha! Ciudat om și Creangă! De asta rideam!“...

— Și s'a pornit pe un ris de nu semai putea oprî.

D. Teleor.

De la Academia Română.

— Sesiunea generală din 1903. —

IV

A treia ședință publică, la 19 martie (1 aprilie n.) Cu ocaziunea aceasta a luat cuvântul dl Ioan Bogdan, membru corespondent în secțiunea istorică și decan al facultății de litere din București. Dsa a ținut o conferență despre „Cnejii români“. Începând, a arătat că instituția cnejilor a existat atât la sârbi, cât și la unguri și la Români. La fie-care popor a-vea înse o altă însemnătate și cu vremea la Români ș-a perdut cu totul prima ei însemnătate. Românii din principate aveau, înainte de descălecare, pe judecii lor, iar instituția se numia judeciū. Venind înse în contact cu popoarele slave, cuvântul judec s'a schimbat în acela de cnej, cneaz sau chinez. Cnejii în epoca veche erau întemeietorii satelor și judecătoria locuitorilor. În secolul al 13-lea îi găsim în țara românească administratorii ai satelor, un fel de primari. În Ungaria și Transilvania cnejii sau chinezii au existat ca adeverați slujitori ai regilor, numiți și întăriți în posturi, în toată forma. În țara românească în secolul al 15-lea pe cnejii îi găsim sub numele de juși, apoi sub numele de vătămani. Cnejii nu erau nici boeri, nici oameni de rënd. Ei stăpâniat și judecau numai satele cari nu erau sub stăpânirea boerilor sau a mănăstirilor. Proprietatea cnejilor putea deveni orî când a domnilor. Cnejii erau supuși chiar la plata birului. În secolul al 16-lea cuvântul cnez se întelneșce rar. În secolul al 17-lea cuvântul cnez sau judec înseamnă țeran liber, care nu muncia pământ la boeri. Acela cari muncia la boeri se numia vecin. În acelaș secol cuvântul cnez dispăre, pentru că dispăre și instituțiunea respectivă. În Ungaria și Transilvania cnejii se împart între nobilimea ungară și iobăgimea română; iar în Moldova dispar toți în masa muncitorilor, nici unul nedevenind boer. Românii din principate numai cuvântul de cinez sau cnej l-au împrumutat de la străini, iar instituția eră a lor.

Noua lucrare a dlui S. Fl. Marian, „Insectele“, la recomandarea secțiunii literare și științifice, se va tipări cu cheltuiala Academiei Române în volum.

Dl St. Hepites a prezentat Academiei o lucrare care tratează Cutremurele de pământ în România în 1902. La recomandarea secțiunii științifice, lucrarea se va tipări în Anale.

Comisiunea financiară. Dl dr. C. I. Istrati citeșce raportul comisiunii financiare asupra administrațiunii casei și asupra situațiunii fondurilor Academiei de la 1 iunie 1901 și până la 31 mai 1902, constatându-se că numărul în casă la 31 mai 1902 a fost de lei 24.377,80. Dl Gr. Stefanescu citeșce raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Adamachi de la 1 iunie 1901 și până la 31 mai 1902, constatând că numărul casei la 31 mai 1902 a fost de lei 15.183,67. Tot dl Gr. G. Tocilescu citeșce raportul comisiunii financiare asupra compturilor fundațiunii Ottetelesianu de la 1 iunie 1901 și până la 31 mai 1902, constatând că numărul casei la 31 mai 1902 a fost de lei 39.129,16. Aprobându-se toate rapoartele, se alege comisiunea financiară pentru anul viitor în persoanele dlor Gr. Stefanescu, Sp. Haret și St. Hepites.

Istoria Macedoniei. Dl I. Caragiani prezintă un volum de manuscrise, care conțin Istoria Macedoniei scrisă de dsa, spunând că a și tipărit câteva coale, înse din lipsă de mijloace nu poate continua, deci roagă Academia să-i tipărească lucrarea pe spelele ei. S'a decis să se trimită la secțiunea istorică spre a o cerceta și a prezenta apoi un raport.

A patra ședință publică s'a ținut vineri la 21 martie v. (3 aprilie n.) Cu asta ocaziune a vorbit dl Al. D. Xenopol despre politica de rasă, spunând că situațiunea geografică și numerică a popoarelor are mare influență asupra politiceii de rasă. S'a ocupat apoi de cele trei rase mari: slavă, germană și latină, arătând că rasa slavă se prezintă cea mai mare la număr. Pozițiunea geografică înse împiedică aproape cu desevârșire formarea unui singur stat de slav, de oare ce între diferitele popoare slave sânt interpuși românii, ungurii și germanii. Adaogă că dacă rasa slavă are avantajul de a fi imensă ca populație are elemente cari diferă înse prin religie, cum sânt polonii. Despre rasa germană dl Xenopol spune că se prezintă cea mai compactă. Germanii din imperiū sânt în apropiere de cei din Austria. Ei se pot uni în orî ce moment, când împregiurările politice vor impune unirea lor. Ea are ca elemente separate numai pe danezi și scandinavii. Religia înse poate fi piedică a unirei popoarelor de rasă germanică. Protestanții s'ar ține de unirea cu catolicii din Austria, căci atunci numărul total al catolicilor ar fi respectabil. Conferențiarul spune că rasa latină nu va avea înse nici odată posibilitatea de a se uni într'un singur tot. Totdauna vor rămâne separați latinii din Franța, de cei din Spania, ca și de cei din Italia. Despre români, din punctul de vedere al rasei, zice că sânt într'o situație disperată, fiind aruncați în mijlocul popoarelor de rasă germană și slavă. Numai cu sentimentele sântem aproape de latinii din occident. Aceeași situație, ba chiar mai reu decât noi, au și ungurii cari sânt așezați între germanii, slavii și românii. Zice că interesele politice ale românilor și unguirilor ar trebui să îndemne la unire pe aceste doue popoare, unirea înse nu e posibilă, pentru că ungurii nu vor să cedeze nimic din ale lor. Dacă luptăm pentru o unitate a românilor, luptăm pentru unitatea culturală, nu și pentru cea politică. Dorim să ținem strînsă legătura dintre diferitele grupuri de români, pentru că e nevoie să luăm din acele grupuri talentele, cărora să le dăm posibilitatea a se dezvoltă și a fi folosite în întregul neam. Termină spunând că e bine să agităm ideia unei uniri cu ungurii, dar o unire care să fie demnă.

Discursul de recepțiune al dlui St. Hepites, ales membru anul trecut, s'a fixat pentru vineri la 28 martie v. (30 aprilie n.) când se speră că va vini și regele. În numele Academiei are să-i răspundă dr. I. Felix.

H a z.

Cucoana Frosa are un guturaî care o face să se dispere. De aceea e foarte furioasă în contra doctorului căruia îi zice:

— Dar, în sfârșit, doctore, când ai guturaî, faci de sigur ceva.

— De sigur, dnă, strănut.

Gronica modei.

Astăzi nu ve mai vorbesc de blănuri, căci acum alegerea unei haîne de primăvară e punctul de preocupare al toaletei. De Paști tot arsenalul feminin se reînnoșce. De rochi v'am vorbit mereu până acum și șciți că jupele strimte pe solduri și foarte largi în poale sânt cele la modă. Lungimea poate variă, după cum v'am spus, dimineața pentru curse foi scurte, pentru visite foi lungi.

Multe jupe plisate „soleil“ resumă calitățile căutate în toate celelalte forme. Se fac din stoffe subțiri pe fond de taftă. Cum înse-i greu să fie ținută și adunată atâta stoffă în mână, aceste jupe rămân de domeniul toaletelor elegante. Jupa tăiată dintr'una și evasată în poale e cea mai grea de obținut ca croială exactă. Jupa cu volan în formă, de și prea cunoscută, rămâne stăpână, fiind la îndemâna orî-cui. Șemisețele albe și mătasoase continuă să se poarte. Vestele Louis XV foarte ajustate cu baschină lungă, sânt foarte elegante, căci comportă cele mai frumoase fantesii ornamentale. Totuș acest gen convine mai mult persoanelor înalte. Femeile scunde au tot avantajul de a nu adoptă forme cari să taie jupa în doue și să scurteze silueta. Micul palton scurt și vag e foarte răspândit, aș zice chiar vulgarizat. Forma dreaptă cu saū fără cută în spate e monotonă; dar garniturile, forma mâncicilor permit cea mai mare varietate și cochetărie. Se face de postav și de taftă. Paltonul s'a generalizat ca și jacheta; totuș aceasta din urmă rămâne ca mai frumoasă pentru tăliile elegante. Manteluța Maintenon va avea mult succes, mai târziu înse, acum fiind prea subțire. Haînele de seară și pentru trăsura sânt cât se poate de elegante și asemenea unor sortie de teatru.

Cele de postav alb cu mâncei foarte largi și captușite cât se poate de bogat sânt foarte mult purtate; altele sânt de etamină pe transparent de satin alb, și garnisite de dantele; unele mai simple sânt de postav bej încărcate de pasmanterii. Cum vedeți, moda are la dispoziția tuturor modele în gustul fie-căreia.

În privința culorilor pentru orî-ce toaletă, domneșce eclectismul cel mai perfect sub acest raport. În special culorile cari n'au nimic cari să bată la ochi vor fi cele mai purtate: Verde-choi, verde-epinard, verde-naiade, verde-myrtle; tonurile bois, amande și foarte mult gri; mereu gris-perle, așă de elegant și de dulce. Toate nuanțele bejului până la ivoire. Violet și roz în culori ideale. Albastru mai deschis ca cel marin cu bleu deschis. Roșul se va purta mereu precum și chinés pompadour, imprimate, pictate, ecoseze. Dispozițiile pompadour și ecoseze sânt cele mai frumoase, mai cu seamă în linou căci, se potrivește de minune pentru modelele în cute la favoare.

Pălăriile cele mai frumoase ale sezonului actual nu vor costă multe parale, va fi de ajuns un nimic aranjat cu șic pentru a compune o pălărie de o eleganță cu totul personală.

Fetele și femeile tinere cari se pricep cât de puțin, ajutate de gust, vor putea să-și garnisească singure modelele drăguțe și cochete.

Laura.

LITERATURĂ.

Icoane din viață. Sub acest titlu dl Petru Vulcan, cunoscutul nostru colaborator din Constanța a scos la lumină acolo un volum de amintiri. Este o autografie, care înseamnă multe amănunte interesante, privitoare la istoria dezvoltării noastre culturale, în deosebi la viața studențească din Craiova. Autorul a publicat lucrarea aceasta întâiu în revista noastră, anul trecut, cetitorii noștri o cunosc dară bine, deci nu mai e nevoie să insistăm asupra calităților sale. Volumul interesant cu mai multe ilustrațiuni esplanatoare, s'a tipărit frumos în tipografia „Aurora” a fraților Grigoriu în Constanța. Prețul 2 lei.

Studii privitoare la limba și istoria Românilor. Dl Ilie Oarbulescu, dr. în litere, subdirector și translator de limbile slave la Archivele statului în București, a scos la lumină acolo un volum sub titlul pus în fruntea acestor rânduri. Volumul conține următoarele studii: 1. Contribuțiuni la studiul limbii române; 2. Noue probe că s'a scris românește înainte de veacul al XVI-lea; 3. Ce însemnează țarin în documentul lui Radu Voevod către Brașoveni și Rijnoveni; 4. Ideea latină la Români în curentul român și antislav. Prețul 2 lei.

Din Munții Neamțului. Un draguț volum de dl Const. Calmuschi profesor, tipărit frumos la Galați, cuprinde a 5-a excursiune a elevilor liceului „Unirea” din Focșani. Cartea ne oferă multe descrieri interesante, schițe istorice, tradițiuni, legende și poezii populare. Aceste deosebit ne atrag atențiunea prin faptul că în ele găsim întâia-oraă cântat de popor vitejia regelui Carol, pe care cântec poporul îl numește „Carolu”. Vom reproduce în curând acest cântec.

Din istoria Bassarabilor. Sub acest titlu cumulativ dl Ionnescu Gion, profesor, membru corespondent al Academiei Române, a început să publice la București o serie de schițe istorice. Prima se intitulează: „Sima Stolniceasa Bureasca”. Cu două portrete. Prețul 1 leu și 50 bani.

Din istoria Românilor. Studii și recenzii, de prof. Ionnescu-Gion în București, a apărut zilele trecute. Contine: Genealogia Cantacuzinilor. Societatea istorică. Brașovul dlui Ioan Bogdan.

Revista pentru istorie, arheologie și filologie a dlui Gr. G. Tocilescu a devenit organul Societății istorice, al cărei president e dl Gr. Tocilescu. Comitetul de redacțiune se compune din dñii: Nic. Densușianu, G. I. Ionnescu-Gion, Marin Dumitrescu, N. I. Apostolescu, Gen. C. I. Brătianu, N. Petrașcu, Ilie Barbulescu, Nicolaș Locusteanu. Cele două broșuri primite zilele trecute, conțin materie variată și interesantă.

Povestea vulpei. Dl A. Naum, membru al Academiei Române, a scos la lumină în editura librăriei Socec din București o poezie în versuri intitulată: „Povestea vulpei”.

Străinii despre Români. Revista literară: „Das Magazin für Litteratur” din Berlin publică un articol iscălit Marcel Arpad, în care se vorbește de literatura din regatul Carmen Sylvei.

„Rêvașul” e titlul unui nou ziar săptămânal, care a început să apară la Cluș. Redactorul responsabil e dl B. Moldovan, editorul dl dr. Elie Dăianu.

TEATRU.

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul Societății va ținea ședință plenară la Brașov în joia mare spre a discuta proiectul planului de acțiune pentru viitor prezentat în ședința din luna trecută de secretarul comitetului dl dr. Iosif Blaga. Proiectul acesta s'a tipărit și s'a trimis tuturor membrilor comitetului, precum și altora cari se interesează de chestiunea aceasta, spre a-l studia și a-și face observațiunile. După ce comitetul în ședința sa va satori proiectul definitiv pentru adunarea generală, îl vom publica și noi ca să-l cunoască tot publicul și să poată fi discutat în cunoștință de cauză la adunarea generală ce urmează a se ținea la Sebeșul sășesc.

Dșoara Agata Bârsescu la Teatrul Național din București va da reprezentația sa de adio după Paști, cam la 8/21 aprilie. Cu ocaziunea aceasta se va reprezenta renumita dramă Monna-Vanna de Maurice Maeserlink, în care primul rol a fost creat în românește de artista în iarna trecută la Iași. Rolul acesta a și apărut în o ediție separată.

Festival în memoria lui Vasile Maniu. Marți la 25 martie v. (7 prilie n.) la orele 2¹/₂ p. m. elevii institutului Virgiliu Popescu din București au dat în Teatrul Lyric un festival pentru ridicarea unui bust lui Vasile Maniu, zelosul naționalist și fost membru al Academiei Române. Programa de cântări, dansuri și exerciții gimnastice ce elevii au executat, a făcut în auditor impresiunea cea mai bună. În deosebi au fost aplaudate piramidele pe scări, libere și la frânghii. La mijlocul festivalului s'a făcut cu solenitate emoționantă desvelirea bustului improvisat cu multă abilitate de tinerul sculptor Gheorghiu. Întâiu s'a cântat imnul național „Deșteaptă-te Române”, după care dl Gr. G. Tocilescu a rostit un paneric călduros, improspătând calitățile patriotice și naționale ale repositului, primit cu aplauze entusiastice și bine meritade. În sfârșit s'a jucat alegoria națională „Visul României” de dl C. Grigoriu, cu tablouri frumoase. Succesul moral a fost deseversit.

C E E N O U ?

Regina României patroana sindicatului presei române. Săptămâna trecută regina Elisabeta a României a primit în audiență pe dñii Al. Ciurecu și N. P. Ianovici, cari au avut onoarea a prezenta legea și statutele sindicatului ziariștilor români din București, dimpreună cu o adresă prin care au cerut ca regina să primească patronajul sindicatului. Maj. Sa a primit cu multă bunăvoință patronajul; astfel sindicatul ziariștilor români se poate mândri în lumea întreagă de a fi singura asociațiune de acest fel, care se bucură de ocrotirea celei mai grațioase regine, în acelaș timp regină în lumea artelor și a gândirei.

Noul episcop gr. or. român al Aradului. Majestatea Sa monarcul a întărit alegerea episcopului gr. or. român din Arad făcută de sinod în persoana archimandritului Ioan I. Papp. Nou-alesul și acum întăritul episcop a și depus jurământul de fidelitate Majestații Sale. De acolo a plecat la Sibiu, spre a se sfinți de către Esc. Sa arhiepiscopul și

mitropolitul Ioan Mețianu. Apoi va urmă instalația la Arad, probabil a doua zi de Pașci.

„Tribuna“ de nouă condamnată. La 30 martie curtea cu jurați din Cluș a condamnat pe dl G. Moșan, girantul răspunzător al ziarului „Tribuna“, pentru publicarea articolului „Coarda se întinde“, la închisoare de o lună și 500 cor. amendă și cheltuelile procesului. La 31 martie n. tot dsa a fost condamnat tot acolo, pentru o serie de articoli ai dlui T. Raica, profesor în Ploești, la închisoare de 8 luni, amendă o mie șese sute de coroane și cheltuelile de proces.

O sentință draconică. Judecătorul de instrucție din Brașov a condamnat pe dl N. P. Petrescu să plătească 200 coroane, pentru că n'a putut să restituie până la termenul indicat exemplarul confiscat din „Cartea de aur“. Degeaba l-a presintat în momentul când i s'a înmanat condamnarea, degeaba a apelat, toate forurile au aprobat și a trebuit să plătească amenda de 200 coroane.

O româncă prima doctoresă în filosofie la Berlin. Domnișoara Eleonora Statilescu din Huși a fost promovată la 1 aprilie n. la universitatea din Berlin în mod solemn ca doctoresă în filosofie. Acesta e primul cas la universitatea din Berlin, când o femeie e promovată doctoresă în filosofie.

Promoțiune. Dl *Aurel Zigre*, fiul dlui Nicolai Zigre, avocat în Oradea-mare, a fost promovat la universitatea din Cluș doctor în drept.

Statua lui Ion Brătianu. Săptămâna viitoare va fi adusă din Paris la București statua lui Ion Brătianu, care va fi desvelită cu mare festivitate în ziua de 8/21 maii.

Decorare. Maj. Sa monarcul a conferit ordinul crucea de aur cu coroană dlui Avram Stanca, șeful lucrătorilor din minele Boița, pentru o muncă obținută de 50 ani.

Un ziarist maghiar apără România. Ziarul „Magyar Szó“ din Budapesta publicase niște informațiuni injurioase la adresa României. Ziarul maghiar din București, „Bukaresti Magyar Ujság“ a rectificat acușările nedrepte. Acum dl Sebestyén Ede, corespondentul din București al ziarului „Budapesti Hirlap“ trimite o scrisoare ziarelor bucureștine spunând că dsa a făcut acea rectificare. Dl Sebestyén scrie că cei din Unguria cunosc prea puțin România, precum și situația maghiarilor din aceasta țară. Guvernul român nu romanisează cu forța pe maghiari; acestia nu sunt nici într'o privință mai rău tratați ca ceilalți străini din România.

Academia de drept din Oradea-mare, precum scrie „Pesti Hirlap“, va fi mutată la Seghedin. Se știe că la aceea academie studiază mulți tineri români.

Au murit: *Ioan Rusu*, medic comunal, casarul „Crișanei“, în Brad, la 2 aprilie n. în etate de 64 ani; — *Mihail Blându*, notar cercual în pensiune, în Herina, B. Năsăud, la 31 martie în etate de 59 ani; — *Vasiliu Buda*, funcționar în pensie, în Somcuta-mare la 1 aprilie n., în etate de 49 ani; — *Nic. Puican*, fost profesor în Brașov, la 27 martie, în Sibiu, în etate de 32 ani.

D I N L U M E.

Laurent Tailhade și Elena Văcărescu. Laurent Tailhade vorbind într'un articol din „L'Aurore“ despre poezii străini cari scriu în franțuzește, după ce face câteva reflecții, puțin măgulitoare, asupra limbii neo-latine se exprimă astfel despre Elena Văcărescu: „Ca și el — e vorba mai înainte de José-Maria de Heredia — fiică a țermurilor străine înse de o complexiune mai puțin sonoră și mai academică, Helena Văcărescu, venită din coloniile lui Traian pe malurile Senei de-asupra cărora se înalță institutul, declamă suferința de a iubi, cucerirea pentru sufletele tari a unei seninătăți, mai presus decât anxietățile trecătoare și tribulațiile inimii. „L'âme sereine“ dovedește în evoluția tinerei poete un popas de mândrie „qui n'est pas sans beauté“ (care nu e lipsită de frumusețe.) Ajunsă, pe anevoioasele poteci ale durerei, în vârfurile de unde ți se descopere dinaintea ochilor minciunile și iluziile amăgitoare de cari viața e plină, Elena Văcărescu reclamă dreptul de a nu mai fi atinsă decât de afecțiuni și gândiri nemuritoare: *Transitarius quoere alterna.*

Un salvator regesc. Regele Christian al Danemarcei, care e în vârstă de 85 ani, a sevrșit deunăzi un act de curaj pentru care va fi pismuit de salvatori mai tineri decât el. În timpul unei plimbări sale pe jos, — pe cari le face singur, fără suită și pururea îmbrăcat civil, — el a dat dovadă de un nemaî pomenit sânge-rece. Vinerea trecută suveranul danez așteptă, la colțul unei strade, trecerea unui tramvai electric, când doue fetițe în vârstă de 4 și 5 ani, neștiind primejdia ce le amenință, începură să se joace între șine. Fu o clipă de groază. Unii trecători începură să tipe, alții remaseră muți de spaimă, căci tramvaiul sosi în goana mare... Dintr'o săritură, un bătrân se repedi la fetițe și le puse la adăpost. Eră regele Christian care, după ce a muștrat părintește pe imprudentele copilițe, se depărta, salutat de privitorii acestei scene mișcătoare.

O țară unde nu se mai fac căsătorii. Această țară antimatrimonială e Irlanda, unde sunt atâtea fete bătrâne, încât s'ar crede că Irlandezii au jurat să nu se însoare decât în Anglia ori în Statele-Unite, unde emigrează mai toți între 15 și 25 ani. Ultimul recensământ arată că peste jumătate din femeile irlandeze, având de la 24 ani în sus, sunt celibatate.

Călimdarul săptămânei.

Dumineca Florilor			
Ziua săpt.	Călimdarul vechiu		Călimd. nou
Duminecă	30	(†) <i>Floriile</i>	12 <i>Sf. Pașt.</i>
Luni	31	C. Ipatie	13 <i>Lumia Pașt.</i>
Marti	1	Maria egipt.	14 Tiburtiu
Mercuri	2	P. Tit	15 Anastasie
Joi	3	C. Nichita	16 Aron
Vineri	4	<i>Viner. Patim.</i> C. Iosif	17 Rudolf
Sămbătă	5	M. Teodul	18 Valeriu

— Treiluniul ianuarie-martie se incheie cu numărul acesta. Rugăm pe abonanții nostri, ale căror abonamente espiră, să binevoiască a le înnoi de timpuriu, ca să nu se sisteze expediarea regulată a revistei.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296b.)